

GENEZA POLSKICH JEDNOSTEK PANCERNYCH

1921 WSTĘPNA KONCEPCJA

Po zakończeniu wojny z bolszewikami w sztabie Wojska Polskiego rozważano utworzenie oddziałów pancernych zdolnych do samodzielnych działań. Proponowano organizację mieszanej jednostki szybkiej i wskazywano, że koszty utrzymania brygad zmechanizowanych byłyby niższe od nakładów na brygady kawalerii.

1937 UTWORZENIE 10 BRYGADY KAWALERII

Na początku lat trzydziestych ponownie postulowano sformowanie brygady pancerno-motorowej. Dopiero jednak w 1937 r. rozpoczęto reorganizację dotychczasowej 10 Brygady Kawalerii i jej przebrojenie w „oddział pancerno-motorowy”, którego dowódcą od 31 października został płk dypl. Stanisław Maczek.

STRUKTURA 10 BRYGADY KAWALERII W KAMPANII 1939 R.

24 PUŁK UŁANÓW

10 PUŁK STRZELCÓW KONNYCH

DYWIZJON ROZPOZNAWCZY (13 CZOŁGÓW ROZPOZNAWCZYCH TYPU TK3 I TKS)

DYWIZJON PRZECIWPANCERNY

16 DYWIZJON ARTYLERII MOTOROWEJ

90 ZMOTORYZOWANY BATALION SAPERÓW

71 BATERIA MOTOROWA ARTYLERII PRZECIWLOTNICZEJ

121 KOMPANIA CZOŁGÓW LEKKICH (16 CZOŁGÓW VICKERS E)

101 KOMPANIA CZOŁGÓW ROZPOZNAWCZYCH (13 CZOŁGÓW ROZPOZNAWCZYCH TYPU TKS)

SZWADRON ŁĄCZNOŚCI

MOTOCYKL SOKÓŁ 1000

CZOŁG VICKERS

TANKIETKA TK3

1939

1.09 5.09 7.09 8.09 14.09 17.09

KAMPANIA POLSKA 10 BRYGADY KAWALERII

1-7.09

WALKI W BESKIDACH I OKOLICACH TARNOWA

Jednostka wzięła udział w walkach na południowym odcinku obrony, początkowo jako mobilny odwód Armii „Kraków”. Wysłana na front w rejon przełęczy beskidzkich, już 3 września stoczyła całodzienną bitwę pod Jordanowem. Pomimo olbrzymiej dysproporcji sił i przewagi Niemców, to właśnie oni ponieśli znaczne straty, podczas gdy pododdziały 10 Brygady nie zostały rozbite i nie straciły zdolności bojowej.

7-17.09

WALKI NA PODKARPACIU I OBRONA LWOWA

7 września Brygadę wycofano z frontu i jako odwód Armii „Małopolska” skierowano w okolice Rzeszowa. Po zdobyciu tego miasta przez nieprzyjaciela – jednostka przebiła się przez linie niemieckie w rejonie Jarosławia i dotarła do Lwowa, w którego obronie uczestniczyła od 14 do 17 września.

17-19.09

EWAKUACJA NA WĘGRY

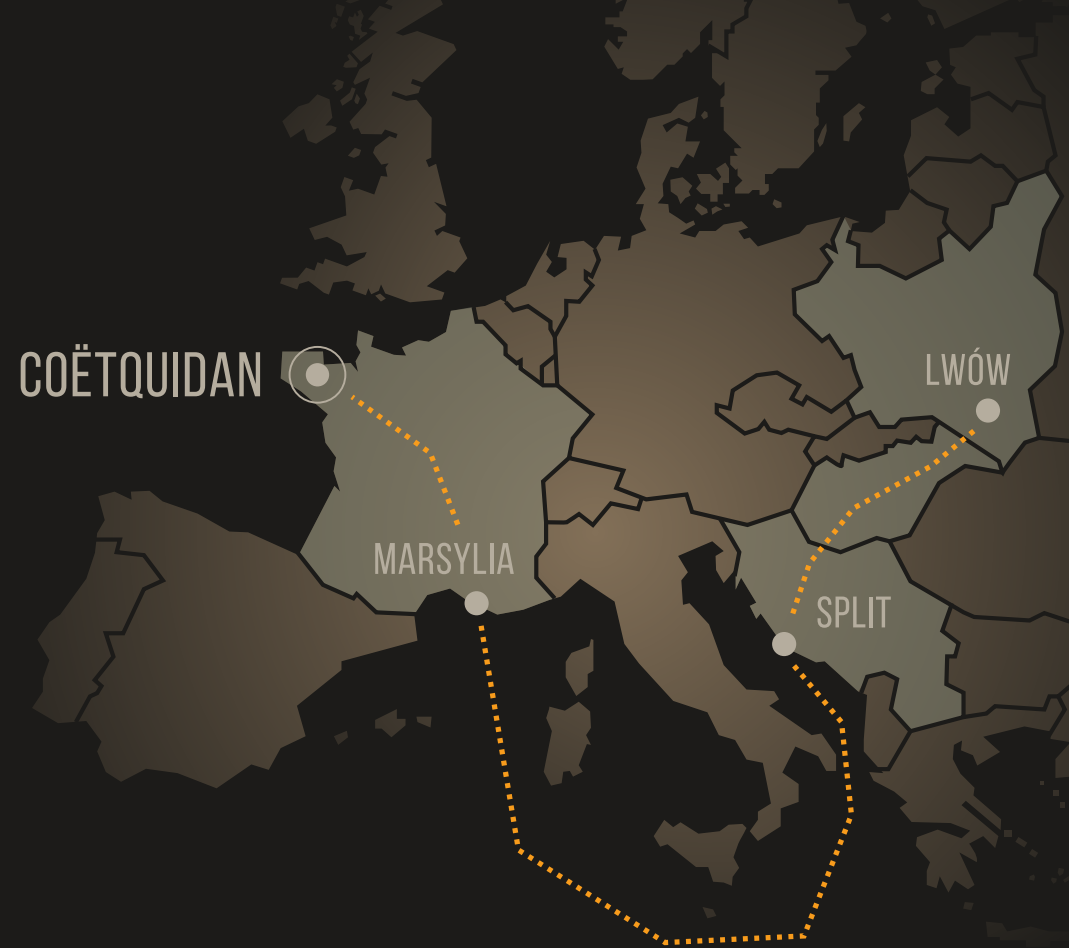
Po otrzymaniu wiadomości o sowieckiej agresji, brygada otrzymała rozkaz ewakuacji w kierunku „przedmościa rumuńskiego”. W wyniku postępów armii sowieckiej, jednostki brygady przekroczyły granicę węgierską 19 września. 1,5 tysiąca żołnierzy brygady zostało internowanych na Węgrzech a ocalały sprzęt trafił do armii węgierskiej.

10 BRYGADA KAWALERII WE FRANCJI W 1940 R.

Z WĘGIER DO FRANCJI

Po klęsce w kampanii 1939 r. do sojuszniczej Francji docierało wielu żołnierzy polskich, również z 10 Brygady Kawalerii, uchodźców z Węgier.

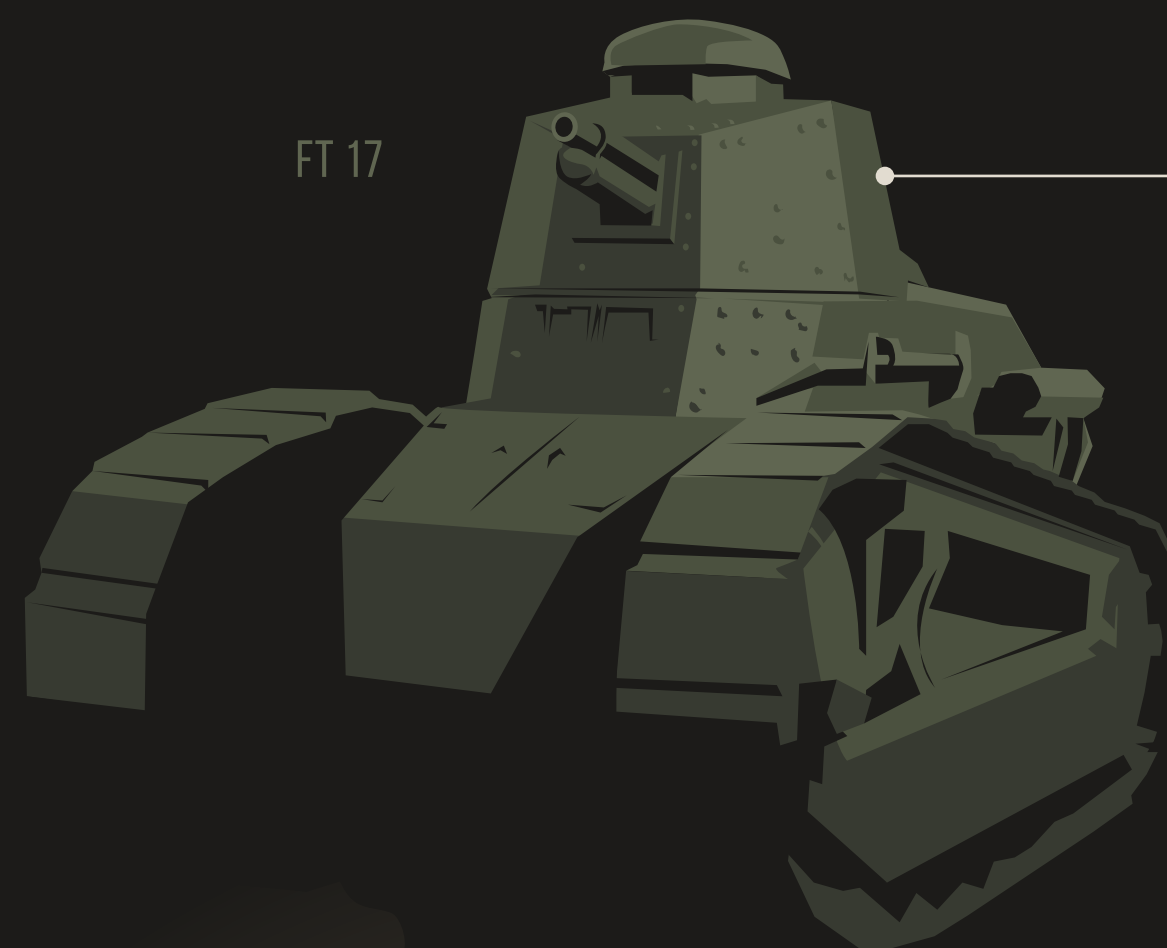

FORMOWANIE ARMII POLSKIEJ W COËTQUIDAN

W obozie wojskowym Coëtquidan, gdzie formowała się Armia Polska we Francji, grupowano m.in. byłych żołnierzy formacji pancernych. Nowo powstałą jednostkę, odtworzoną na podstawie struktur 10 BK, nazwano 10 Brygadą Kawalerii Pancernej, a jej dowództwo powierzono gen. bryg. Stanisławowi Maczkowi.

SYMBOLE ZNAKOWANIA POJAZDÓW

WALKI BRYGADY WE FRANCJI

Do walki w kampanii francuskiej 1940 r. Brygada przystąpiła, będąc jeszcze w stadium organizacji. Władze francuskie dość opieszale dostarczały sprzęt jednostkom polskim, a do szkolenia przekazały stare czołgi Renault FT17.

24.05 MOBILIZACJA

Sytuacja zmieniła się dopiero w wyniku ataku niemieckiego 10 maja na Belgię i Holandię, a następnie Francję. 24 maja gen. Maczek dostał rozkaz ustalający charakter polskiej jednostki, która otrzymała niecały tydzień na reorganizację i odbiór nowego sprzętu oraz wymarsz w rejon Paryża.

10.06 WŁĄCZENIE DO WALKI

10 czerwca Brygada, jeszcze nie ukończona, została włączona w skład francuskiej 4 Armii.

10-12.06 DZIAŁANIA OSŁONOWE

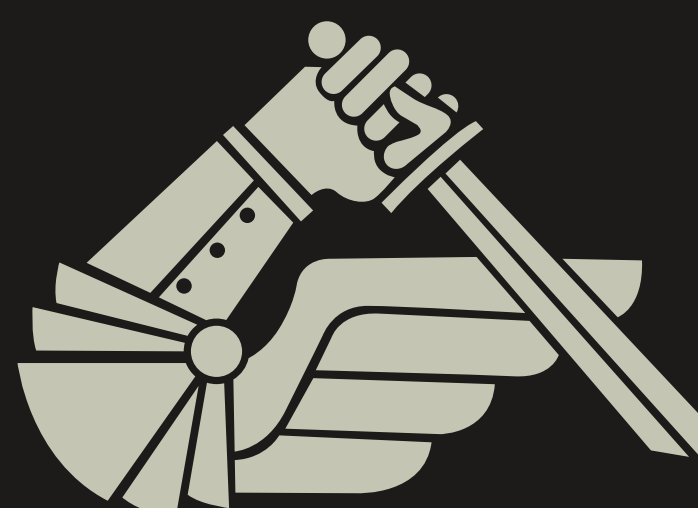
Wzięła udział w walkach opóźniających w Szampanii, uderzając na Champaubert i osłaniając odwrót francuskiej dywizji piechoty przez Saint Gond.

16-17.06 WALKI O MONTBARD

Jako straż przednia brała udział w walkach o Montbard 16-17 czerwca, osłaniając odwrót jednostek francuskich przez Kanał Burgundzki.

18.06 ROZFORMOWANIE BRYGADY

18 czerwca w lesie pod miejscowością Moloy gen. Maczek zdecydował się rozformować Brygadę, która już wtedy nie miała żadnych pojazdów. Podzielił ludzi na małe oddziały i rozkazał samodzielnie maszerować na południe Francji, skąd można było jeszcze ewakuować się do Wielkiej Brytanii.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA:

SZTAB BRYGADY | 1 PUŁK CZOŁGÓW (CZOŁGI RENAULT R35) | DYWIZJON KAWALERII ZMOTORYZOWANEJ | DYWIZJON PRZECIWPANCERNY | KOMPANIA SAPERÓW | BATERIA ARTYLERII PRZECIWLOTNICZEJ 25 MM

1 DYWIZJA PANCERNA W SZKOCJI

FORMOWANIE

1 Dywizję Pancerną, powstałą na rozkaz Naczelnego Wodza gen. broni Władysława Sikorskiego z dnia 25 lutego 1942 r., sformowano na bazie jednostek wydzielonych ze składu I Korpusu Polskiego w Wielkiej Brytanii:

10 BRYGADY KAWALERII PANCERNEJ

16 BRYGADY CZOŁGÓW

DYWIZJONU ROZPOZNAWCZEGO KORPUSU

1 BATALIONU CIĘŻKICH KARABINÓW MASZYNOWYCH KORPUSU

BATALIONU SAPERÓW KORPUSU

POCZĄTKOWE PRZEZNACZENIE 1 DPANC.

Początkowo pododdziały Dywizji przeznaczono do osłony części wschodniego wybrzeża Szkocji przed ewentualnym niemieckim desantem.

POLAND

LOKALIZACJA 1942

Koszary urządzono w miejscowościach południowej części Szkocji: Galashiels, Gosford, Gullane, Duns, Lauder i Haddington.

1944

W lipcu 1944 r. przeniesiono Dywizję do obozu w Aldershot, skąd wkrótce miała zostać wysłana do Normandii, gdzie alianci toczyli zacięte walki przeciwko wojskom niemieckim.

381

473

5060 /

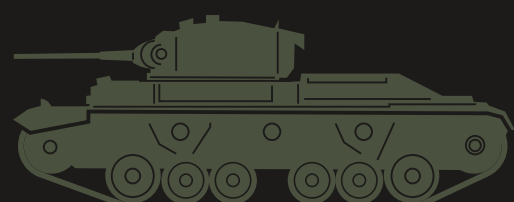

885
OFICERÓW

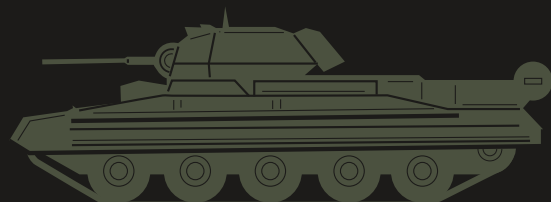
15210
PODOFICERÓW I ŻOŁNIERZY

SPRZĘT

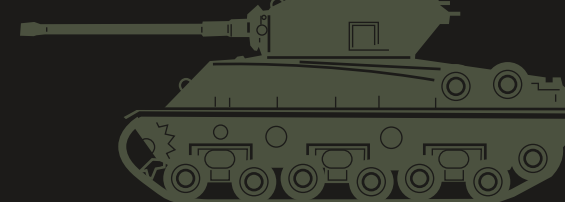
VALENTINE

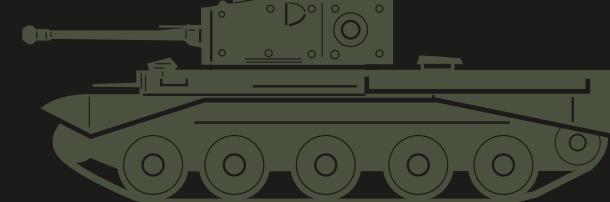
CRUSADER

CHURCHILL

M4 SHERMAN

CROMWELL

OZNACZENIE POLSKICH
POJAZDÓW W WIELKIEJ BRYTANII

WALKI NA KONTYNENCIE

FRANCJA

07/08.1944 LĄDOWANIE I WŁĄCZENIE DO WALKI

Pod koniec lipca 1944 r. rozpoczęto przetrzymywanie Dywizji na kontynent. Ostatni jej żołnierze przybyli do Francji 1 sierpnia.

08.1944 WALKI POD FALAISE

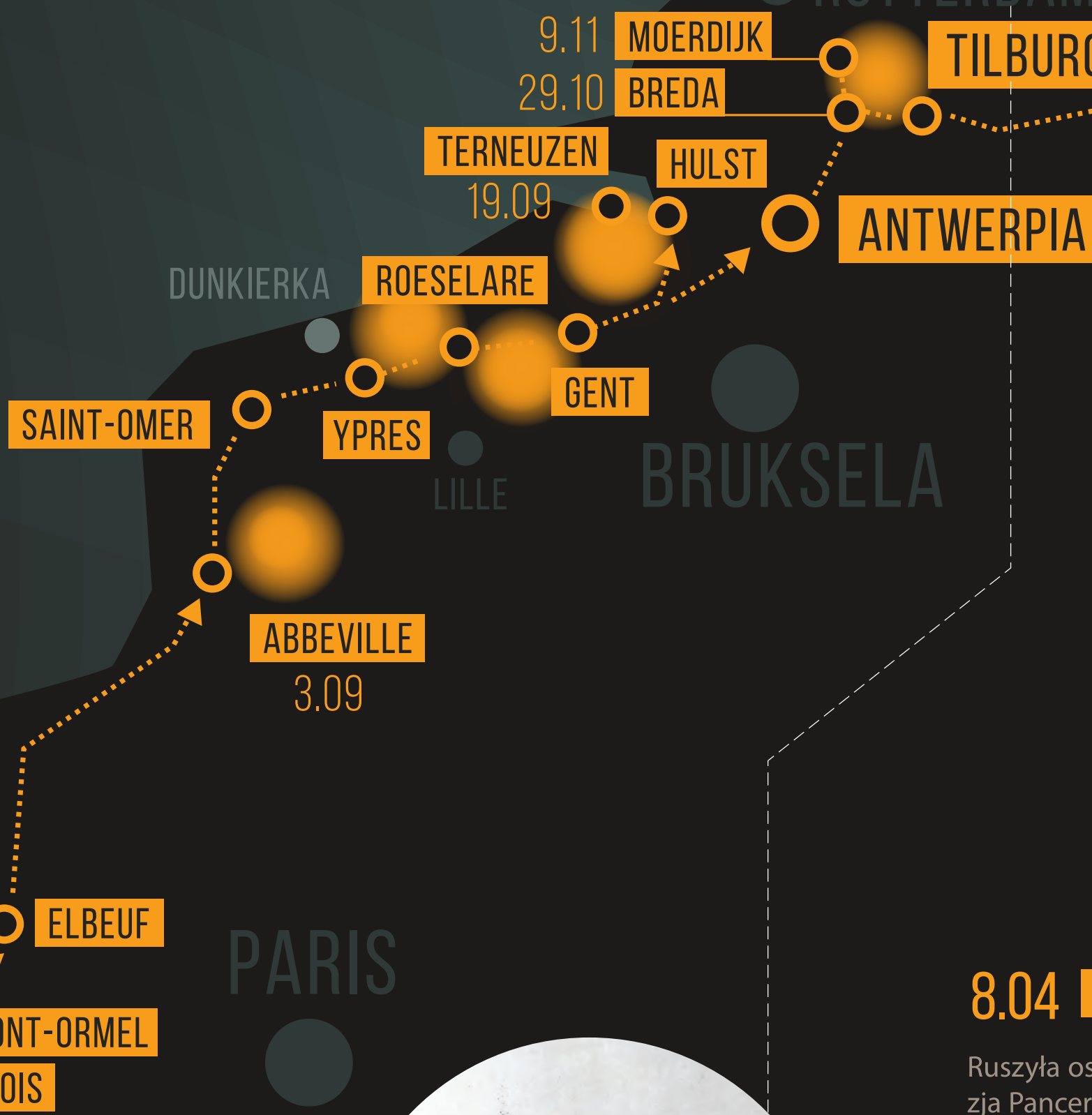
Już tydzień później włączono Polaków do 1 Armii Kanadyjskiej, która rozpoczynała operację "Totalise" – plan okrążenia 7 Armii nieprzyjaciela i jej zniszczenia w kotle pod Falaise. 1 Dywizja Pancerna stała się głównym wykonawcą zadania, tocząc zażarte walki o wzgórze Mont Ormel oraz miasteczko Chambois. Polscy żołnierze walczyli w okrążeniu do 21 sierpnia, gdy zostali zluzowani przez jednostki kanadyjskie.

STRATY:

☠ 325 🏥 1002 ❓ 114 🚗 80

08.1944
CAEN 1.08
FALAISE 7-22.08

WALKI W BELGII I HOLANDII

- 6.09 POLACY WKROCZYLI DO BELGII
- 10.09 SKIEROWANIE 1 DPANC. W REJON GANDAWY
- 15.09 KANADYJCZYCY I POLACY UDERZYLI W KIERUNKU UJŚCIA SKALDY
- 19.09 ZDOBYCIE TERNEUZEN AXEL
- 15.09 POLACY OTRZYMALI ROZKAZ ATAKU NA BREDE
- 28-30.10 ZDOBYCIE I WYZWOLENIE BREDEY

ZDOBYCIE MOERDIJK I OBRONA MOZY

Następnie Dywizja zdobyła Moerdijk i przeszła do obrony nad Mozą – stan ten trwał do 7 kwietnia 1945 r.

1944 1945

NIEMCY

8.04 OFENSYWA ALIANTÓW

Ruszyła ostatnia wielka ofensywa aliantów na Zachodzie. 1 Dywizja Pancerna przekroczyła granicę niemiecką pod Goch i uderzyła w kierunku Kanału Nadbrzeżnego (Küstenkanal). Nie udało się sforsować go z marszu, więc dopiero przy silnym wsparciu lotniczym i artyleryjskim przełamano obronę niemiecką.

12.04 OSWOBODZENIE OBOZU W OBERLANGEN

2 Pułk Pancerny oswobodził kobiecy obóz jeniecki w Oberlangen, gdzie przebywały kobiety-żołnierze Armii Krajowej.

→ 5.05 WILHELMSHAVEN—NIEMIECKA KAPITULACJA

Następnym zadaniem Dywizji był atak na niemiecką bazę morską w Wilhelmshaven. 4 maja Dywizja dotarła do zewnętrznego pierścienia umocnień miasta i przygotowywała się do szturm. Dzień przed natarciem nadeszła wiadomość o upadku Berlina. Niemcy w Wilhelmshaven 5 maja ogłosili kapitulację, którą przyjął płk dypl. Antoni Grudziński. 1 Dywizja rozpoczęła okupację miasta i portu.

1945-47 OKUPACJA NIEMIEC

Przez następne dwa lata Polacy, już pod dowództwem gen. bryg. Klemensa Rudnickiego, pełnili zadania okupacyjne na terenie północno-zachodnich Niemiec.

1947 DEMOBILIZACJA

W czerwcu 1947 r. 1 Dywizja Pancerna została przetrzymywana do Anglii, gdzie nastąpiła jej demobilizacja i rozbrojenie.